

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. ΣΠ. ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΒΟΛΟ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΠΑΛΛΟΥΡΙΩΤΙΣΣΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΘΡΕΑ

Είναι με ιδιαίτερη συγκίνηση που παρευρίσκομαι σήμερα σ' αυτή την ωραία εκδήλωση. Συγχαίρω θερμά το σωματείο Ελεύθερη Κυθρέα και όλους γενικά που συνέβαλαν στην οργάνωση αυτής της συγκέντρωσης και της συμβολικής πορείας προς την Κυθρέα.

Η συγκέντρωση αυτή και η πορεία, όπως και εκείνη της προηγούμενης Κυριακής στον Αστρομερίτη, υπογραμμίζουν την αποφασιστικότητα του προσφυγικού μας κόσμου να εξακολουθήσει να αγωνίζεται για την αποκατάσταση του καταπατούμενου σήμερα αναφαίρετου δικαιώματος της επιστροφής. Οι συμβολικές πορείες είναι ταυτόχρονα απόδειξη ότι ο προσφυγικός μας κόσμος δεν θα δεχθεί λύσεις οι οποίες θα σήμαιναν την απεμπόληση του δικαιώματος αυτού.

Ο αγώνας τον οποίο διεξάγει ο προσφυγικός μας κόσμος είναι αγώνας ολόκληρου του Κυπριακού λαού, γιατί η μοίρα προσφύγων και μη προσφύγων είναι κοινή. Αν δεν εξασφαλίσουμε λύση του Κυπριακού προβλήματος που να εγγυάται, κατά τρόπο απόλυτο, τη φυσική και την εθνική μας επιβίωση δεν είναι μόνο τα δικαιώματα των προσφύγων που θα εξακολουθήσουν να καταπατούνται, αλλά ασφαλέστατα ολόκληρου του πληθυσμού, η παρουσία του οποίου στην Κύπρο θα καταστεί προβληματική.

Εκείνο το οποίο θα εξασφαλίσει την επιβίωση της Κύπρου ως ανεξάρτητου κράτους είναι η πραγματική ελευθερία, ο σεβασμός της κυριαρχίας της και της εδαφικής της ακεραιότητας, η εξασφάλιση της ενότητας της χώρας και της ενότητας του λαού. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι οποιαδήποτε διχοτομική διευθέτηση δεν θα εξυπηρετήσει καθόλου την υπόθεση της επιβίωσης της Κύπρου και αργά ή γρήγορα θα καταλήξει στην πλήρη καταστροφή του τόπου. Πρέπει να γίνει συνείδηση από

όλους ότι λύσεις που στηρίζονται στα αποτελέσματα της εισβολής ή στα τετελεσμένα γεγονότα είναι εκτός συζητήσεως για μας. Οι στόχοι μας, όπως επανειλημμένα διακηρύξαμε, είναι αμετάθετοι και οι ευθύνες μας για την επίτευξη τους είναι τεράστιες.

Η σημερινή γενιά είναι ίσως η πιο τραγική που έζησε ποτέ στην Κύπρο. Πραξικόπημα, εισβολή, κατεχόμενα εδάφη, νεκροί, αγνοούμενοι, εγκλωβισμένοι, πρόσφυγες, καταπάτηση κάθε ανθρώπινου δικαιώματος, καταστροφές, λεηλασίες. Η γενιά αυτή έχει τεράστια ευθύνη. Η ευθύνη μας δεν είναι μόνο απέναντι της ιστορίας μας, των θυμάτων των αγώνων για την ελευθερία και τη δημοκρατία και των προγόνων μας. Το μεγαλύτερο μας χρέος, και αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση από όλους, είναι να παραδώσουμε στις κατοπινές γενιές μια Κύπρο πραγματικά ελεύθερη και ευτυχημένη, χωρίς νέους κινδύνους και νέες περιπέτειες, ειρηνική, γαληνεμένη, για να μπορέσουν όλοι οι κάτοικοι της να ζήσουν μέσα σε συνθήκες πραγματικής ελευθερίας, μόνιμης δημοκρατίας και ευδαιμονίας.

Καταβάλλεται σήμερα μια νέα προσπάθεια για προώθηση λύσης του Κυπριακού προβλήματος. Όλες οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν μέχρι σήμερα δεν είχαν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Έχει γίνει πλέον διεθνώς συνείδηση, και αυτό δεν πρέπει να αμφισβητείται από κανένα εδώ, ότι ακεραία την ευθύνη φέρει γι' αυτό η Τουρκική πλευρά. Όλα αυτά τα χρόνια υπήρξε από μέρους μας καλή θέληση, αλλά δεν υπήρξε ανάλογη καλή θέληση από την άλλη πλευρά, η οποία, αντίθετα, αντί να διαπραγματεύεται για την υλοποίηση των συμφωνηθέντων μέσα στο πλαίσιο των δυο Συμφωνιών Κορυφής και των αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών, προωθούσε και εξακολουθεί να προωθεί συστηματικά τα τετελε-

σμένα γεγονότα. Έχει επίσης γίνει συνείδηση διεθνώς ότι είναι η άρνηση της Τουρκικής πλευράς να εργασθεί έντιμα για λύση του Κυπριακού με βάση τις διεθνώς παραδεδεγμένες αρχές που εμπόδισε την επίτευξη προόδου. Έτσι έχει συνειδητοποιηθεί διεθνώς ότι για να υπάρξει λύση στο Κυπριακό πρόβλημα πρέπει να υπάρξει ριζική μεταβολή της Τουρκικής στάσης.

Έχουμε επανειλημμένα διακηρύξει ότι έχουμε την καλή θέληση και επιθυμούμε λύση το ταχύτερο δυνατό, αλλά όχι οποιαδήποτε λύση. Η λύση πρέπει να εξασφαλίζει τη φυσική και την εθνική μας επιβίωση, την πραγματική ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ενότητα της χώρας και του λαού.

Πρέπει η λύση να σημαίνει αποκατάσταση των δικαιωμάτων του λαού μας, πρέπει να σημαίνει τερματισμό των ξένων επεμβάσεων και να εξασφαλίζει όλες τις προϋποθέσεις, όχι μόνο για την αποκατάσταση της δικαιοσύνης, αλλά και για τη δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών ώστε να μην οδηγηθεί η Κύπρος σε νέες περιπέτειες και νέες καταστροφές με ευρύτερες επιπτώσεις.

Έχουμε διακηρύξει προς όλες τις κατευθύνσεις, και έγινε και αυτό διεθνώς συνείδηση, ότι δεν μπορεί να υπάρξει λύση στο Κυπριακό πρόβλημα χωρίς την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής και των εποίκων. Έχει ακόμη γίνει συνείδηση διεθνώς ότι υπήρξε και απόλυτα θετικό στη συνεχιζόμενη πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η άλλη πλευρά υπήρξε αρνητική. Πιστεύουμε ότι πρέπει να ενισχυθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών. Εμείς, από δικής μας πλευράς, θα συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε μαζί του με καλή θέληση και πίστη για την προώθηση λύσεως του Κυπριακού προβλήματος. Βρισκόμαστε σε διαβουλεύσεις με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών που ουδέποτε σταμάτησαν, παρά την προσπάθεια που καταβλήθηκε ώστε να δοθεί η εντύπωση ότι αυτή η πρωτοβουλία έχει καταστραφεί. Θα συνεχίσουμε να βρισκόμαστε σε διαβουλεύσεις με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος, όπως γνωρίζω, μελετά τον καλύτερο τρόπο για να προωθήσει την προσπάθεια του και τις πρωτοβουλίες του.

Επαναλαμβάνω ότι έχουμε την πολιτική βούληση για λύση του Κυπριακού προβλήματος και υποστηρίζουμε το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ στις προσπάθειες του. Όμως, όσο

φιλότιμες προσπάθειες και αν καταβάλει ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ και όση καλή θέληση και αν επιδείξουμε εμείς, δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική πρόοδος χωρίς ριζική μεταβολή της τουρκικής στάσης και οριστική εγκατάλειψη-από μέρους της Τουρκίας και της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας, οποιωνδήποτε διχοτομικών και επεκτατικών σχεδίων σε βάρος της Κύπρου.

Γίνεται πολύς λόγος για ρεαλισμό. Όταν αναλύσει κανείς προσεκτικά το Κυπριακό πρόβλημα θα διαπιστώσει ότι η εφαρμογή στην περίπτωση της Κύπρου, των αρχών των Ηνωμένων Εθνών, που περιλαμβάνονται στο Χάρτη και στις αποφάσεις του Οργανισμού, αποτελεί τη μόνη ρεαλιστική αντιμετώπιση του προβλήματος. Γιατί αν η λύση που θα εξασφαλίσουμε δεν είναι τέτοια που να εγγυάται την πραγματική ελευθερία, την ειρηνική και τα δικαιώματα των πολιτών, επαναλαμβάνω ότι αργά ή γρήγορα η Κύπρος δεν θα επιβιώσει και θα οδηγηθεί στην καταστροφή. Μια άδικη λύση θα αποβεί αιτία προστριβών, αναφλέξεων και συγκρούσεων σε βάρος όχι μόνο των Ελλήνων και των Τούρκων της Κύπρου, αλλά και σε βάρος της υπόθεσης της ασφάλειας και της ειρήνης σε ολόκληρη την περιοχή.

Αν αναλύσει κανείς προσεκτικά τις αρχές που περιέχονται στις αποφάσεις και το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την Τελική Πρόδη του Ελσίνκι και στις διακηρύξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα καταλήξει-στο συμπέρασμα ότι οι αρχές αυτές εφαρμόζόμενες στην Κύπρο δίνουν τη σωστή λύση που είναι και η πιο ρεαλιστική. Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να επαναλάβω ότι για μας είναι αδιανόητη λύση-χωρίς την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής, όπως αδιανόητη είναι λύση χωρίς την κατοχύρωση των βασικών δικαιωμάτων της ελεύθερης διακίνησης, της ελεύθερης εγκατάστασης και περιουσίας και επομένως και του βασικού δικαιώματος των προσφύγων να επιστρέψουν στα σπίτια και στις περιουσίες τους.

Πιστεύω ακράδαντα ότι ο αγώνας που διεξάγουμε και οι προσπάθειες μας για σωστή λύση του Κυπριακού προβλήματος εξυπηρετούν τα πραγματικά και τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των Τουρκοκυπρίων. Δεν έχουμε στόχο μας, όπως διατείνονται μερικοί στην άλλη πλευρά, να υποβαθμίσουμε τους Τουρκοκυπρίους ή να τους κυνηγήσουμε όπως είπε κάποτε ο κ. Ντενκτάς. Αντίθετα, πιστεύω ότι η πικρή εμπειρία, του πρόσφατου παρελθόντος, πέραν της δικής μας καλής θέλησης, πρέπει να έχει πείσει τους πάντες ότι ένα από τα βασί-

κά στοιχεία για μια θιώσιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος είναι η δημιουργία συνθηκών συνεργασίας. Για να υπάρξουν όμως συνθήκες συνεργασίας χρειάζονται συνθήκες ενότητας της χώρας και ενότητας του λαού. Όταν υπάρξει αυτή η συνεργασία, αυτό θα σημαίνει στην πραγματικότητα ανύψωση του επιπέδου των Τουρκοκυπρίων σε όλους ανεξαιρέτα τους τομείς. Δεν νομίζω να είναι ευτυχείς σήμερα οι Τουρκοκύπριοι θρισκόμενοι υπό κατοχή. Πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι με μια σωστή λύση του Κυπριακού προβλήματος θα ευημερήσουν και θα ευτυχίσουν. Με μια λύση, σαν αυτή που επιδιώκουμε εμείς θα λύσουν τα προβλήματα τους και μαζί με τον Ελληνικό Κυπριακό λαό θα προχωρήσουν από κοινού σ' ένα καλύτερο μέλλον.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να υπογραμμίσω για μια ακόμα φορά ότι η διεθνής συμπαράσταση διευρύνεται και ένδειξη αυτού του γεγονότος είναι η θέση που πήρε πάνω στις τελευταίες εξελίξεις, σχεδόν χωρίς εξαίρεση, ο διεθνής παράγοντας, τόσο αναφορικά με την πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών όσο και αναφορικά με τις πρόσφατες απειλές και εκβιασμούς του κ. Ντενκτάς. Αυτό αποτελεί ένα πολύ σημαντικό γεγονός και πολύ σημαντικό παράγοντα στην εξέλιξη των πραγμάτων. Πάνω από όλα, όμως, επί ουδενί λόγω θα πρέπει να υποβαθμίζεται ή να μη δίδεται η δέουσα σημασία στη στενή και απόλυτα αρμονική συνεργασία που υπάρχει

μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελλάδος και Κύπρου, στη συμφωνία στόχων, συμφωνία χειρισμών, συμφωνία στρατηγικής και την απόλυτη συμπαράταξη που αποτελούν το κύριο στήριγμα στις προσπάθειες μας.

Έχουμε την καλή θέληση να κάμουμε ότι είναι δυνατό μέσα στα πλαίσια που έχω διαγράψει για να επιτευχθεί λύση στο Κυπριακό πρόβλημα. Δεν μας διαφεύγει καθόλου το γεγονός ότι ο χρόνος έχει σημασία, αλλά εκείνο που καλούμαστε κάποτε να κάμουμε είναι να δεχθούμε κάτι κακό επειδή ο χρόνος τάχα εργάζεται εναντίον μας ή να δεχθούμε αυτά που επιδιώκει με απειλές η άλλη πλευρά. Αυτό είναι εντελώς αδιανόητο. Κάμνω και πάλι έκκληση προς την Τουρκική Κυβέρνηση και την Κυπριακή ηγεσία ν' αντικρύσουν πλέον το Κυπριακό πρόβλημα με άλλο φακό και να συνεργαστούν και εκείνοι με ειλικρίνεια με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ώστε να υποβοηθηθεί να προωθήσει οριστική και μόνιμη λύση του Κυπριακού προβλήματος, μέσα στα ήδη συμφωνημένα πλαίσια των αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών και των Συμφωνιών Κορυφής.

βεβαιώνω για μια ακόμη φορά ότι, όσο εξαρτάται από μας, την Κυβέρνηση και εμένα προσωπικά, θα συνεχίσουμε να καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια προς κάθε κατεύθυνση για την προώθηση λύσης που θα οδηγήσει στην επιβίωση και στη δικαίωση.